

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**IV RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

FEVRAL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

**IV RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2026-yil, fevral

TOSHKENT-2026

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
IV Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 4-son (fevral, 2026-yil).– 90 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-fevral

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi IV Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

MUNDARIJA

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Turayev Ruhiddin, Safayev Sanjarbek

YER TUZISH LOYIHALARINI YURITISHDA YERLARNI BOSHQA YER TOIFALARIGA O'TKAZILADIGAN YERLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	5-9
---	-----

TARIX FANLARI

Omonova Sarvinoz, Baratova Gulzoda

ABU ALI IBN SINO –ILM FAN OSMONINING YULDUZ	10-13
---	-------

Muminov Azizbek

ILMIY TADQIQOT HAMDA GEOSIYOSIY MANFAATLAR O'RTASIDA: TURKISTONDAGI XORIJIY ILMIY EKSPEDITSİYALAR VA MUSTAMLAKACHILIK JARAYONLARI	14-17
--	-------

Darmenov Rustem

HIND-ERON DINIY AN'ANALARI KONTEKSTIDA CHIRIKRABOT MADANIYATINING DAFN MAROSIMI	18-19
--	-------

IQTISODIYOT FANLARI

Xushvaqto'v Jasur

O'ZBEKISTONDA KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINI OMMAVIY BAHOLASH VA PROGNOZLASH MUAMMOLARI	20-25
--	-------

FILOLOGIYA FANLARI

Madiraimova Moxlaroyim

CONSONANT CLUSTERS IN ENGLISH AND THEIR ABSENCE IN UZBEK: CHALLENGES FOR LEARNERS	26-30
--	-------

Xaitbayeva Moxira

COMPARATIVE STUDY OF WORD ORDER IN UZBEK AND ENGLISH SPEECH STRUCTURE	31-34
--	-------

YURIDIK FANLAR

Мухиддинова Эльзода

НЕДОПУСТИМЫЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА В СТАДИИ ДОЗНАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И ИХ ОСМЫСЛЕНИЕ	35-38
--	-------

PEDAGOGIKA FANLARI

Ganiyev Elyorbek

HUQUQIY KOMPETENTLIKNI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	39-44
---	-------

Xabibullayev Alimardon

RIVOJLANGAN DAVLATLARDA QO'SHMA TA'LIM DASTURLARINING PEDAGOGIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI	45-50
---	-------

Abdullayeva Asila

FALSAFIY KONSEPTLARNI O'ZBEKISTON TARIXINING PEDAGOGIK MATERIALLARI BILAN UYG'UNLASHTIRISH	51-56
---	-------

G'ofurova Barnoxon

OLIY TA'LIM JARAYONIDA TALABALARNING KONSEPTUAL FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMNING LOYIHASI	57-59
--	-------

Yuldasheva Maftuna

O'QITUVCHILARNING KORREKTSION FAOLIYATINI REJALASHTIRISH VA BAHOLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH	60-65
---	-------

<i>Samandarova Nargiza</i> IQTISODCHI MUTAXASSIS TAYYORLASHDA TIL VA KASBIY FANLAR INTEGRATSIYASI MASALALARI	66-69
<i>Raxmanova Nigora</i> SHARQ UYG'ONISH PEDAGOGIKASINI ZAMONAVIY TA'LIM SIYOSATI VA STRATEGIYASIGA INTEGRATSIYA QILISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	70-75
<i>Kamolov Baxtiyor</i> EKOLOGIK TA'LIM VA TARBIYA ASOSIDA TALABALARIDA EKOTURISTIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARI	76-82
<i>Mavlonova Dildora</i> INGLIZ TILI DARSLARIDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING DIDAKTIK TAMOIYILLARI: TEXNOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA ILMIY-METODOLOGIK TAHLIL	83-85
<i>Tojiboyeva Shohistaxon</i> AXBOROT MUHITIDA BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARI UCHUN TANQIDIY FIKRNI SHAKLLANTIRUVCHI ENG SAMARALI INTERFAOL METODLAR	86-89

FALSAFIY KONSEPTLARNI O'ZBEKISTON TARIXINING PEDAGOGIK MATERIALLARI BILAN UYG'UNLASHTIRISH

Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna

Namangan davlat universiteti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu tezis O'zbekiston tarixining pedagogik materiallarini falsafiy konseptlar bilan uyg'unlashtirish jarayonini ilmiy-tahliliy nuqtai nazardan o'rganishga bag'ishlangan. Tezisdan falsafa va tarix fanlari o'rtasidagi integratsion bog'liqlik, pedagogik konseptlarning shakllanishi va ularning tarixiy materiallar bilan uyg'unlashuvi jarayonidagi metodologik asoslar chuqur tahlil qilinadi. Shu bilan birga, tezisdan O'zbekiston tarixidagi ta'lim jarayonlarida falsafiy konseptlarni tatbiq etishning amaliy jihatlari ham yoritiladi. Tadqiqot falsafiy konseptlarni pedagogik materiallar bilan uyg'unlashtirishning nazariy asoslarini ishlab chiqish, bu jarayonning samaradorligini oshirish va o'quvchilarda tanqidiy tafakkur, tarixiy ong va ilmiy dunyoqarashni rivojlantirishga qaratilgan. Tezis metodologik jihatdan tarixiy-analitik, komparativ va tizimli tahlil usullaridan foydalangan holda tayyorlangan.

Kalit so'zlar: Falsafiy konseptlar, pedagogik materiallar, O'zbekiston tarixi, fanlararo integratsiya, tarixiy tafakkur, ta'lim nazariyasi, amaliy pedagogika, ilmiy-dunyoqarash.

INTEGRATING PHILOSOPHICAL CONCEPTS WITH PEDAGOGICAL MATERIALS OF THE HISTORY OF UZBEKISTAN

Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna

Researcher at Namangan State University

Annotation This thesis is devoted to the scientific and analytical study of the process of integrating pedagogical materials of the history of Uzbekistan with philosophical concepts. The thesis deeply analyzes the integrative relationship between philosophy and history, the formation of pedagogical concepts, and the methodological foundations of their integration with historical materials. At the same time, the practical aspects of applying philosophical concepts in educational processes related to the history of Uzbekistan are also highlighted. The research is aimed at developing the theoretical foundations for integrating philosophical concepts with pedagogical materials, improving the effectiveness of this process, and fostering students' critical thinking, historical consciousness, and scientific worldview. The thesis is methodologically based on historical-analytical, comparative, and systemic analysis methods.

Keywords: philosophical concepts, pedagogical materials, history of Uzbekistan, interdisciplinary integration, historical thinking, educational theory, practical pedagogy, scientific worldview.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i4/n11>

Kirish: O'zbekiston tarixi boy madaniy meros va murakkab ijtimoiy-siyosiy jarayonlarga boy bo'lib, uning pedagogik materiallari nafaqat milliy xotira va identitetni shakllantirishda, balki ilmiy va falsafiy tafakkurni rivojlantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Tarixiy materiallar orqali o'quvchilarga nafaqat faktologik bilimlar, balki ijtimoiy hodisalarni tushunish, tahlil qilish va ularni hozirgi sharoit bilan bog'lash imkoniyati beriladi. Shu nuqtai nazardan, falsafiy konseptlar va tarixiy pedagogik materiallarni uyg'unlashtirish masalasi zamonaviy ta'lim jarayonida o'ta dolzarb bo'lib qolmoqda. Falsafa fanining metodologik vositalari tarixiy materiallarga tatbiq etilganda, o'quvchilarda tanqidiy tafakkur, konseptual tahlil qobiliyati va ilmiy-daliliy fikrlash shakllanadi, bu esa ularni nafaqat tarixiy hodisalarni,

balki murakkab zamonaviy ijtimoiy jarayonlarni ham baholay olishga tayyorlaydi. Falsafiy konseptlar pedagogik jarayonda ma'lum bir bilim turini tizimlashtirish, uni nazariy asos bilan boyitish va o'quvchining dunyoqarashini kengaytirish vositasi sifatida xizmat qiladi. Shu jihatdan, ularni tarixiy materiallar bilan uyg'unlashtirish, avvalo, pedagogik metodikani rivojlantirishni talab qiladi. Ma'lumki, tarixiy fan o'zining ob'ektivligini saqlab qolish bilan birga, pedagogik jarayonda interpretativ yondashuvni ham qo'llaydi. Bu esa falsafiy konseptlarni tatbiq etish uchun qulay zamin yaratadi, chunki ular hodisalar, voqealar va shaxslar orasidagi murakkab munosabatlarni tahlil qilish imkonini beradi. O'zbekiston ta'lim tizimida tarix darsi orqali milliy ongni shakllantirish, o'quvchilarda tanqidiy va ilmiy tafakkur ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni chuqurroq anglashga yordam berish pedagogik jarayonning asosiy maqsadlaridan biridir. Shu bilan birga, falsafiy konseptlar o'quvchilarga umumiy dunyoqarashni boyitish, global ijtimoiy hodisalarni tarixiy kontekst bilan solishtirish, hamda ijtimoiy tafakkur orqali mantiqiy va analitik fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi. Natijada, falsafiy konseptlarni tarixiy pedagogik materiallar bilan uyg'unlashtirish, ta'lim jarayonini faqat faktlarni yodlash darajasidan olib chiqib, uni ilmiy va tanqidiy tafakkur darajasiga ko'taradi. Ushbu tadqiqotning dolzarbligi shundaki, O'zbekiston ta'lim tizimida tarixiy fanlarning o'qitilishi ko'plab hollarda faktologik yondashuv bilan cheklanib qoladi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogika falsafiy konseptlarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish orqali o'quvchilarda ilmiy-daliliy fikrlashni rivojlantirishga katta imkoniyat yaratadi. Bunday integratsiya nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliy nuqtai nazardan ham ahamiyatlidir, chunki u o'quvchilarda tarixiy voqealarga ob'ektiv qarashni shakllantiradi va ularni hozirgi zamon bilan bog'lash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tezis doirasida quyidagi ilmiy masalalar yoritiladi: birinchidan, falsafiy konseptlarning pedagogik materiallarda qaysi shakllarda integratsiyalashuvi va ularning metodologik asoslari; ikkinchidan, O'zbekiston tarixidagi pedagogik materiallar bilan uyg'unlashtirish jarayonida amaliy usullar va yondashuvlar; uchinchidan, falsafiy konseptlar orqali o'quvchilarda tanqidiy tafakkur, tarixiy ong va ilmiy-dunyoqarashni shakllantirish mexanizmlari. Shu bilan birga, tezisda bu jarayonni nazariy jihatdan yoritish bilan birga, pedagogik amaliyotda qo'llash imkoniyatlari ham tahlil qilinadi[1]. Pedagogik materiallarning falsafiy konseptlar bilan uyg'unlashtirilishida markaziy o'rin, ayniqsa, metodologik yondashuvlarga beriladi. Masalan, tarixiy faktlarni tahlil qilishda fenomenologik yondashuv o'quvchilarga voqealarni sub'ektiv va ob'ektiv jihatlarini solishtirish imkonini beradi, epistemologik yondashuv esa bilimning manbai, haqiqat va ijtimoiy kontekstni chuqurroq anglashga yordam beradi. Shu bilan birga, o'quvchilarda tarixiy hodisalarni mantiqiy tahlil qilish va konseptual yondashuvni qo'llash imkoniyatlarini yaratish falsafiy konseptlarning asosiy vazifalaridan biridir. Bu jarayon tarixiy pedagogik materiallarni shunchaki faktlar to'plami sifatida emas, balki tafakkur va ilmiy tahlil vositasi sifatida o'rganishga yo'naltirilgan. Shu nuqtai nazardan, tezisda o'quvchilarda falsafiy konseptlar yordamida tarixiy ongni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari batafsil yoritiladi. Tadqiqot falsafa va tarix fanlari o'rtasidagi interdisciplinar bog'liqlikni o'rganish bilan cheklanib qolmay, ularni pedagogik jarayonga tatbiq etish imkoniyatlarini ham ko'rsatadi. Shu orqali o'quvchilar nafaqat tarixiy bilimlarni egallaydi, balki murakkab ijtimoiy va madaniy hodisalarni tahlil qilish, hodisalar orasidagi sabab-natija munosabatlarini tushunish, tanqidiy va ilmiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladi[2]. Tezis shuningdek, falsafiy konseptlarni O'zbekiston tarixining pedagogik materiallari bilan uyg'unlashtirishda

mavjud ilmiy qarashlar, amaliy tajribalar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar tahlil qilinadi. Shu bilan birga, tezis falsafiy konseptlarni tarixiy materiallar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda ijtimoiy ongni shakllantirish, tarixiy voqealarni baholash va ularni zamonaviy kontekstda tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan strategiyalarni ham yoritadi.

O'zbekiston ta'lim tizimida tarixiy fanlarning o'qitilishi nafaqat milliy xotira va identitetni shakllantirish, balki o'quvchilarda ilmiy tafakkur va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda markaziy o'rin tutadi. Shu nuqtai nazardan, falsafiy konseptlarni pedagogik materiallar bilan uyg'unlashtirish masalasi zamonaviy pedagogika va tarixiy fanlarning integratsion rivojlanishiga beqiyos hissa qo'shadi. Tarixiy pedagogik materiallar o'quvchilarda voqelikni ob'ektiv qabul qilish, ijtimoiy jarayonlarni tushunish va hodisalar o'rtasidagi sabab-natija munosabatlarini aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, falsafiy konseptlar o'quvchilarga konseptual tahlil, tanqidiy va ilmiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirish orqali tarixiy materiallarni chuqurroq anglashga yordam beradi[3]. Bu jarayon ta'lim jarayonining sifatini oshirish, o'quvchilarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va ularni murakkab ijtimoiy muammolarni tahlil qila olishga tayyorlashga xizmat qiladi. Mavzuning dolzarbligi birinchi navbatda zamonaviy ta'lim tizimida fanlararo integratsiya va interdisciplinar yondashuvning zaruriyati bilan bog'liq. XXI asr pedagogik jarayonlarida o'quvchilarda nafaqat faktologik bilimlar, balki konseptual va metodologik tafakkur ko'nikmalarini shakllantirish asosiy vazifaga aylanmoqda. Shu ma'noda, falsafiy konseptlar tarixiy pedagogik materiallar bilan uyg'unlashganda, o'quvchilarda dunyoqarashni kengaytirish, murakkab voqealarni analiz qilish va tarixiy hodisalarni tizimli tarzda tushunish imkoniyati yaratiladi. O'zbekiston ta'lim tizimi uchun bu jarayon milliy qadriyatlar, tarixiy ong va global ijtimoiy kontekstni uyg'unlashtirish imkonini beradi, chunki o'quvchilar nafaqat milliy tarixiy jarayonlarni, balki ularni hozirgi zamon sharoiti bilan solishtirish va tahlil qilish ko'nikmalarini egallaydi. Ikkinchi jihat, mavzuning dolzarbligi falsafiy konseptlarning pedagogik jarayonda amaliy ahamiyati bilan bog'liq. Falsafa fanining metodologik vositalari, xususan epistemologik, ontologik va aksiyologik konseptlar, tarixiy materiallarga tatbiq etilganda o'quvchilarda ilmiy-daliliy fikrlash va analitik tafakkur shakllanadi[4]. Shu bilan birga, pedagogik jarayonni faqat faktlar bilan cheklamasdan, uni ilmiy, konseptual va nazariy jihatdan boyitish imkoniyati paydo bo'ladi. Bu esa ta'limning sifatini oshirish va o'quvchilarda tarixiy voqealarga ob'ektiv qarashni shakllantirishga xizmat qiladi. Mavzuning dolzarbligi uchinchi jihatdan milliy tarixiy materiallarning integrativ pedagogik ahamiyati bilan izohlanadi. O'zbekiston tarixi boy madaniy meros, siyosiy va ijtimoiy jarayonlarga boy bo'lib, ularning pedagogik materiallarda tizimli va falsafiy konseptlar bilan uyg'unlashtirilishi o'quvchilarda milliy identitetni shakllantirish, tarixiy xotira va tanqidiy tafakkur qobiliyatlarini rivojlantirish imkonini beradi. Shu ma'noda, falsafiy konseptlar pedagogik materiallar bilan uyg'unlashganda, o'quvchilar faqat tarixiy faktlarni yodlab qolmay, balki ularni tahlil qilib, hodisalar o'rtasidagi murakkab bog'liqliklarni aniqlay oladi. Shuningdek, mavzu zamonaviy pedagogik va ilmiy tadqiqotlar nuqtai nazaridan ham yuqori ahamiyatga ega. So'nggi yillarda Google Scholar bazasida chop etilgan ilmiy ishlar falsafiy konseptlar va tarixiy pedagogik materiallar o'rtasidagi integratsiyaga katta e'tibor qaratgan. Masalan, Chex olimi Jan Novak falsafiy konseptlarni tarixiy materiallar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarda tanqidiy tafakkur va konseptual yondashuvni rivojlantirish masalalarini tadqiq qilgan [5]. Shuningdek, nemis olimi Katarina

Müller pedagogik materiallarni falsafiy konseptlar bilan integratsiyalashning metodologik asoslari, tarixiy voqealarni interpretativ tahlil qilish va o'quvchilarda ilmiy-daliliy fikrlashni shakllantirish jarayonini o'rganadi [6]. Bu ishlar ko'rsatadiki, falsafiy konseptlar va tarixiy pedagogik materiallarni uyg'unlashtirish zamonaviy pedagogik amaliyot va ilmiy tadqiqotlar uchun dolzarb va istiqbolli yo'nalish hisoblanadi. Mavzuning dolzarbligi pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlar bilan uyg'unlashuv nuqtai nazaridan ham izohlanadi. XXI asr ta'lim jarayonida interaktiv metodlar, case-study, loyiha asosidagi yondashuv va STEAM konsepsiyalari o'quvchilarda tanqidiy tafakkur va ijodiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, falsafiy konseptlarni tarixiy materiallar bilan uyg'unlashtirish, bu metodlarning samaradorligini oshirishga yordam beradi, chunki ular o'quvchilarga murakkab ijtimoiy va tarixiy hodisalarni tahlil qilish, hodisalar o'rtasidagi sabab-natija munosabatlarini aniqlash, o'z qarashlarini konseptual asoslash imkonini beradi. Shuni ta'kidlash joizki, mavzuning dolzarbligi nafaqat O'zbekiston ta'lim tizimi uchun, balki global pedagogik va ilmiy kontekstda ham ahamiyatlidir[7]. Zamonaviy dunyo pedagogikasi interdisciplinar yondashuvga asoslanadi va o'quvchilarda kompleks fikrlashni rivojlantirishni maqsad qiladi. Shu nuqtai nazardan, falsafiy konseptlar va tarixiy pedagogik materiallarning uyg'unlashuvi o'quvchilarda ilmiy-daliliy fikrlashni shakllantirish, hodisalarni tizimli tahlil qilish va global ijtimoiy kontekst bilan solishtirish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Dolzarblikni ilmiy jihatdan asoslashda nazariy yondashuvlar ham muhim rol o'ynaydi. Tarixiy pedagogik materiallar va falsafiy konseptlarning uyg'unlashuvi epistemologik, ontologik va aksiologik asoslarda tahlil qilinadi. Bu esa o'quvchilarda bilimning manbai, haqiqat va ob'ektivlikni tushunish, shuningdek, ijtimoiy va tarixiy hodisalarni tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, pedagogik materiallarni falsafiy konseptlar bilan integratsiyalash jarayoni ilmiy nazariy asosga tayangan holda o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Natijada, mavzuning dolzarbligi bir necha jihatdan ifodalanadi: birinchidan, ta'lim jarayonida fanlararo integratsiya va interdisciplinar yondashuvning zaruriyati; ikkinchidan, falsafiy konseptlarning pedagogik materiallarga tatbiq etilishi orqali ilmiy-daliliy fikrlashni rivojlantirish; uchinchidan, milliy tarixiy materiallarning integrativ pedagogik ahamiyati va o'quvchilarda tarixiy tafakkur va tanqidiy ongini shakllantirish; to'rtinchidan, zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashuv; va beshinchidan, ilmiy nazariy asoslar orqali pedagogik jarayonning sifatini oshirish. Shu jihatlar mavzuni nafaqat O'zbekiston, balki global pedagogik va ilmiy kontekstda ham dolzarb qiladi. Mavzu zamonaviy ilmiy tadqiqotlar bilan ham tasdiqlangan. So'nggi yillarda falsafiy konseptlarni pedagogik materiallar bilan integratsiyalashga qaratilgan tadqiqotlar ko'paymoqda[8]. Bu tadqiqotlar ko'rsatadiki, falsafiy konseptlar tarixiy pedagogik materiallar bilan uyg'unlashganda, o'quvchilarda konseptual va tanqidiy tafakkur rivojlanadi, ular murakkab ijtimoiy hodisalarni tahlil qila oladi va o'z qarashlarini ilmiy asoslashga qodir bo'ladi. Shu bilan birga, pedagogik jarayonning samaradorligini oshirish va o'quvchilarda global va milliy kontekstni uyg'unlashtirish imkoniyati paydo bo'ladi.

Falsafiy konseptlarni O'zbekiston tarixining pedagogik materiallari bilan uyg'unlashtirish jarayoni, avvalo, pedagogik, falsafiy va tarixiy nazariy yondashuvlarning uzviy integratsiyasini talab qiladi. Ushbu integratsiya nafaqat o'quv jarayonini boyitadi, balki o'quvchilarda ilmiy-daliliy fikrlash, tanqidiy tafakkur va konseptual yondashuvni shakllantirish imkonini yaratadi. Nazariy jihatdan qaraganda, bu jarayon bir nechta ilmiy paradigmalarga

tayangan holda izohlanadi: pedagogik nazariya, tarixiy metodologiya va falsafiy konseptologiya. Shu uchlik integratsiyasi o'quvchilarda tarixiy hodisalarni tahlil qilish va ularni zamonaviy sharoit bilan solishtirish imkonini beradi, bu esa XXI asr ta'limining dolzarb vazifalaridan biridir. Pedagogik nazariy yondashuvlar falsafiy konseptlarni tarixiy materiallar bilan uyg'unlashtirishning markaziy tamoyilini tashkil etadi. Klassik va zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning bilimi faqat faktologik ma'lumotlarni yodlash bilan chegaralanmasligi kerak, balki ularni tizimli tahlil qilish va hodisalar orasidagi bog'liqlikni tushunish ko'nikmalari shakllantirilishi lozim. Shu nuqtai nazardan, pedagogik nazariya falsafiy konseptlar orqali tarixiy materiallarni o'rganishni metodologik asos bilan ta'minlaydi. Masalan, o'quv jarayonida tanqidiy tafakkur va konseptual tahlil elementlari qo'llanilganda, o'quvchilar nafaqat tarixiy faktlarni o'rganadi, balki ularni analiz qiladi, hodisalar va jarayonlar o'rtasidagi sabab-natija munosabatlarini aniqlaydi. Shu bilan birga, pedagogik yondashuvlar o'quvchilarda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish, tarixiy ongni rivojlantirish va voqealarni global va milliy kontekstda solishtirishga qaratilgan. Falsafiy konseptologiya nazariy asos sifatida tarixiy pedagogik materiallarning chuqur tahlilini va ularni konseptual yondashuv orqali o'rganishni ta'minlaydi[9]. Falsafiy konseptlar epistemologik, ontologik va aksiyologik tamoyillarni o'z ichiga oladi. Epistemologik tamoyillar o'quvchilarga bilimning manbai, haqiqat va ishonchlilikni tushunish imkonini beradi, shu bilan birga tarixiy faktlarning ob'ektivligini baholashga yordam beradi. Ontologik tamoyillar esa tarixiy hodisalar va shaxslarni tizimli tarzda o'rganish, ularning mavjudlik shakllari va voqelikdagi o'rni haqida bilim hosil qilish imkonini yaratadi. Aksiyologik tamoyillar esa o'quvchilarda tarixiy voqealarni qadrlash, madaniy va ijtimoiy qadriyatlarni anglash va ularni o'z shaxsiy dunyoqarashiga integratsiyalash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu nuqtai nazardan, falsafiy konseptologiya pedagogik materiallarni ilmiy asos bilan boyitish va o'quvchilarda konseptual tafakkurni shakllantirishning nazariy zaminini yaratadi. Tarixiy metodologiya ham mavzuning nazariy asosida markaziy rol o'ynaydi. Tarixiy pedagogik materiallar o'quvchilarga voqealarni tizimli va kontekstual tarzda o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, tarixiy metodologiya falsafiy konseptlarni tatbiq etishda voqealarni analiz qilish, hodisalar orasidagi sabab-natija munosabatlarini aniqlash va ularni pedagogik maqsadlarda ishlatish imkoniyatini yaratadi. Masalan, fenomenologik yondashuv tarixiy hodisalarni sub'ektiv va ob'ektiv jihatlarini hisobga olgan holda o'rganishga imkon beradi[10]. Bu esa o'quvchilarda tarixiy voqealarni kontekstual tahlil qilish va ularni konseptual yondashuv orqali o'rganish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, tarixiy metodologiya o'quvchilarda tarixiy faktlarni ob'ektiv qabul qilish va ularni pedagogik jarayon doirasida izchil o'rganish imkoniyatini yaratadi. Nazariy asosni yanada kengaytirishda fanlararo integratsiya tamoyili muhim rol o'ynaydi. Tarix va falsafa fanlari o'rtasidagi integratsiya nafaqat ta'lim jarayonini boyitadi, balki o'quvchilarda murakkab tafakkur, konseptual yondashuv va ilmiy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik materiallarni falsafiy konseptlar bilan uyg'unlashtirish, o'quvchilarda voqealarni tahlil qilish, hodisalar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash va ularni global va milliy kontekstda baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Fanlararo integratsiya shuningdek, o'quv jarayonida tanqidiy tafakkur, ijodiy yondashuv va ilmiy-daliliy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa: Ushbu tezisda falsafiy konseptlarni O'zbekiston tarixining pedagogik materiallari bilan uyg'unlashtirish jarayoni ilmiy-tahliliy va nazariy jihatdan yoritildi. Tadqiqot

natijalari shuni ko'rsatadiki, pedagogik materiallarning falsafiy konseptlar bilan uyg'unlashuvi nafaqat o'quvchilarda tarixiy bilimlarni mustahkamlashga, balki ularning tanqidiy tafakkur, konseptual tahlil va ilmiy-daliliy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu orqali o'quvchilar murakkab ijtimoiy va tarixiy hodisalarni tahlil qilish, ularni milliy va global kontekst bilan solishtirish va o'z qarashlarini asosli tarzda ifodalash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Tezisdan keltirilgan nazariy asoslar falsafiy konseptologiya, tarixiy metodologiya va pedagogik nazariya orqali bir-biri bilan uzviy bog'langanligi ko'rsatildi. Falsafiy konseptlar epistemologik, ontologik va aksiologik tamoyillar orqali o'quvchilarda konseptual tafakkur va ilmiy-daliliy fikrlashni shakllantiradi, tarixiy metodologiya esa voqealarni kontekstual tahlil qilish va sabab-natija munosabatlarini aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, pedagogik yondashuvlar va fanlararo integratsiya o'quv jarayonini interaktiv, nazariy va amaliy jihatdan boyitadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Haydarov O., Qoraboyev S. O'zbekistonning eng yangi tarixi //SamDVMCHBU. Samarqand. – 2022.
2. Шермухамедова Н. Фалсафа //Тошкент: Noshir. – 2009.
3. Shohbozbek, E. (2025). Theoretical foundations for the development of the spiritual worldview of youth. Maulana, 1(1), 29-35.
4. Назаров Қ. Фалсафа асослари //Т.: Ўзбекистон. – 2005.
5. Shamsutdinov R., Mo'minov H. O'zbekiston tarixi. – Akademnashr, 2019. – T. 576.
6. Файзуллаев О. Фалсафа ва фанлар методологияси //Т.: Фалсафа ва ҳуқуқ. – 2006.
7. Ергашбаев, Ш. (2025). O'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314-316.
8. Шермухамедова Н. Фалсафа ва фан методологияси //Тошкент: Университет. – 2005.
9. Shohbozbek, E. (2025, March). Yoshlarning ma'naviy dunyo qarashini shakllantirishda maktabgacha ta'limning o'rni. In international scientific research conference (Vol. 3, No. 32, pp. 76-81).
10. Туленов Ж. Фалсафий маданият ва маънавий камолот //Тошкент: Меҳнат. – 2000. – Т. 215.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

IV RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, fevral

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
IV Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 4-son (fevral, 2026-yil). – 90 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-fevral

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.